

ਤੀਸਰਾ ਅਧਿਐਨ :- ਸੁਲਕਾਚਾਰ ਕਥਾ

੧੭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਜਮ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਰਖਨ ਵਾਲਾ, ਬਾਹਰਲੇ ਤੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਰਿਗ੍ਰਹਿ ਰਹਿਤ, ਆਪਣੀ ਤੇ ਪਰਾਈ ਆਤਮਾ ਦਾ ਰਖਿਆਕ, ਨਿਰਗੰਥ (ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਬਾਹਰਲੀ ਗੰਢ ਤੋਂ ਮੁਕਤ) ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਆਖੇ ਪ੨ ਅਨਾਚਾਰ (ਆਚਾਰ ਤੋਂ ਉਲਟ) ਸੇਵਨ ਕਰਨਣੋਂਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

॥੧॥

ਪ੨ ਅਨਾਚਾਰ

੧. ਉਦੇਸ਼ਕ: ਸਾਧੂ ਦੇ ਲਈ ਬਨਾਇਆ ਆਹਾਰ (ਭੋਜਨ) ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੨. ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ: ਸਾਧੂ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਭੋਜਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੩. ਨਿਤੱਜ ਅਗਰ ਨਿਯੋਗਿਕ: ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੇ ਬੁਲਵੇ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭੋਜਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੪. ਅਭਿਹਤਾਨੀ: ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਦੂਸਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਭੋਜਨ ਦੇਣਾ।
੫. ਰਾਤਰੀ ਭੋਜਨ: ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗਿਆ ਭੋਜਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੬. ਇਸ਼ਨਾਨ: ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ।
੭. ਗੰਧਮਲ: ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰੀਰ ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ।
੮. ਮਾਲਯ: ਛੁੱਲਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਹਿਨਣਾ।
੯. ਵਿੱਜਣ: ਗਰਮੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਖੇ ਦੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਹਵਾ ਕਰਨਾ ॥੨॥
੧੦. ਸਨਿਧੀ:- ਘੀ, ਗੁੜ ਸ਼ੱਕਰ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਨਾ।
੧੧. ਗਹਿਮਤੇ: - ਭੋਜਨ ਆਦਿ ਗ੍ਰਹਿਸਥਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਵਰਤਨਾ।
੧੨. ਰਾਜਾ ਪਿੰਡ:- ਰਾਜਾ ਲਈ ਬਨਾਏ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ।

੧੩. ਕਿਮਿਛਿਏ:- ਕਿ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ “ਅਜਿਹਾ ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਜਾਂ ਦਾਨਸ਼ਾਲਾ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਣਾ।
੧੪. ਸੰਵਾਰਣ:- ਹੱਡ, ਮਾਸ, ਚਮੜੀ ਤੇ ਰੋਮ ਤੇ ਸੁੱਖ ਲਈ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਨਾ।
੧੫. ਦੰਤ ਪਤੋਯਨ :- ਦੰਦ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ।
੧੬. ਸੰਪੁਤਨਾ:- ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦਵੇਸ਼ ਵੱਸ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪੁਛਨਾ ਜਾਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣਾ।
੧੭. ਦੇਹ ਪਲੋਯਨਾ:- ਸ਼ੀਸੇ ਵਿੱਚ ਮੂੰਹ ਵੇਖਨਾ। ॥੩॥
੧੮. ਅਸਟਾਪਦ:- ਜੂਆ ਚੋਪੜ ਖੇਲਣਾ।
੧੯. ਨਾਲੀ: ਸਤੰਰਜ ਆਦਿ ਜੂਆ ਖੇਡਣਾ।
੨੦. ਡੱਤਸ਼ਯ ਧਾਰਣਠਾਏ:- ਡੱਤਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੨੧. ਚਕਿਤਸਾ: ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣਾ।
੨੨. ਪਾਹਣਾ ਪਾਏ:- ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਜੂਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ।
੨੩. ਜੋਈਣੋ :- ਅੱਗ ਦਾ ਬਾਲਨਾ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ। ॥੪॥
੨੪. ਸਿੱਜਾਅਰ ਪਿੰਡਾਂ:- ਉਪਾਸਰੇ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਮਕਾਨ, ਆਦਿ ਦੇ ਉਸ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨੇ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ।
੨੫. ਆਸੰਦੀ :- ਗ੍ਰਹਿਸੰਬ ਦੀ ਚਟਾਈ, ਗੱਦੀ ਦਰੀ ਆਦਿ ਤੇ ਬੈਠਣਾ ।
੨੬. ਪਲਿਯੇ:- ਗ੍ਰਹਿਸੰਬ ਦੇ ਪਲੰਘ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬੈਠਨਾ ।
੨੭. ਗਿਹੰਤਰਨਿਸਿ ਜਾਏ:- ਭਿਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠਨਾ।
੨੮. ਗਾਯਸ਼ੁਵਟਣਾਣੀ:- ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਨਰਮ ਜਾਂ ਕੋਮਲ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਪਿਠੀ ਦਾ ਲੇਪ ਕਰਨਾ। ॥੫॥
੨੯. ਗਿਹਿਣ ਵੈਯਾ ਵਡੀਯੇ:- ਗ੍ਰਹਿਸਥਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਹਿਤ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ।

੩੦. ਜਾਂ ਆਜੀਵ ਬਤੀਆਂ:- ਆਪਣੇ ਜਾਤ ਕੁਲ, ਸਿੱਲਪ, ਕਲਾਂ ਦਸ ਕੇ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ।
੩੧. ਤੱਤਾ ਨਿਵੁੜ ਭੋਇਤ:- ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਉਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮਿਲਿਆ ਜੁਲੀਆਂ ਪਾਣੀ ਗੁਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੩੨. ਆਉਸ਼ਰਾਣੀ:- ਮਨ ਦੇ ਯੋਗ ਭੋਜਨ ਨਾ ਮਿਲਨ ਤੋਂ ਗੁਹਿਸੰਬ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਖਾਏ ਭੋਜਨ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾ। ॥੬॥
੩੩. ਅਨਿਵੁਤੇ :- ਬਿਨਾਂ ਅਚਿੱਤ (ਜੀਵ ਰਹਿਤ) ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਮੁਲੀ ਲੈਣਾ। ੩੪. ਸਿੰਗਵੇਰ - ਸੱਚਿਤ:- ਅਦਰਕ ਲੈਣਾ।
੩੫. ਉਡੰਡੇ:- ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਗੰਡੇਰਿਆਂ ਗੁਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੩੬. ਸੱਚਿਤ ਕਰੰਟ ਮੁਲ:- ਸਕੰਰਚੰਦ, ਗਾਜਰ, ਆਲੂ ਆਦਿ, ਜਿਮੀਕੰਦ ਸਚਿੱਤ ਛੱਲ ਗੁਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੩੭. ਆਪਣੇ:- ਸਚਿੱਤ ਛੱਲ ਗੁਹਿਣ ਕਰਨਾ।
੩੮. ਬੀਏ:- ਸਚਿਤ ਤਿਲ, ਜਵਾਰ, ਛੋਲੇ ਆਦਿ ਬੀਜ ਰੂਪ ਗੁਹਿਣ ਕਰਨਾ। ॥੭॥
੩੯. ਆਮਏ ਸਾਵੇਚਲ:- ਸਚਿੱਤ ਨਮਕ ਲੈਣਾ।
੪੦. ਸਚਿੱਤ ਸੈਂਧਾ: ਨਮਕ ਲੈਣਾ।
੪੧. ਲੋਵੇ :- ਸਚਿੱਤ ਸ਼ਾਂਬਰ ਨਮਕ ਲੈਣਾ।
੪੨. ਰੋਮਾਲਵੇ :- ਸਚਿੱਤ ਰੋਮਕ ਨਮਕ ਲੈਣਾ।
੪੩. ਸਾਮੁਦੇ :- ਸਚਿੱਤ ਸਮੁੰਦਰੀ ਨਮਕ ਲੈਣਾ।
੪੪. ਪੰਸੁਖਾਰ :- ਸਚਿੱਤ ਖਾਰੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਬਣੀਆ ਨਮਕ ਲੈਣਾ।
੪੫. ਆਮਏ ਕਾਲਾਲੋਣੇ :- ਸਚਿੱਤ ਕਾਲਾ ਨਮਕ ਲੈਣਾ ॥੮॥

੪੬. ਧੁਵਨੇਨਿ:- ਕਪੜੇ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਤਪਾਉਣ ਜਾਂ ਰੋਗ ਹਿਤ ਧੁੰਏ ਦੀ ਨਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ।

੪੭. ਵਮਣੇ: ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਉਲਟੀ ਕਰਨਾ।

੪੮. ਵੱਖੀਕੰਮ ਸਨੇਹ:- ਗੁਟਿਕਾ (ਟੱਟੀ) ਆਦਿ ਲਈ ਪਿਚਕਾਰੀ ਲਗਾਉਣ।

੪੯. ਵਿਰੇਯਣੇ:- ਜੁਲਾਬ ਲੈਣਾ

੫੦. ਅਜੰਣੇ:- ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣ।

੫੧. ਦੰਤਬਣੇ:- ਬਿਨਾ ਕਾਰਨ ਦੰਦ ਮੰਜਨ ਜਾਂ ਦਾਤੁਨ ਕਰਨਾ।

੫੨. ਗਾਇਆ ਭੰਗ ਭਿਵਿਭੂਸਨ ਪਣੇ:- ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਣ ਸੋਭਾ ਲਈ ਤੇਲ ਆਦਿ ਲਗਾ ਕੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਨਾ। ॥੯॥

ਦਰਵ ਤੇ ਭਾਵ ਦੀ ਗੰਡ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਿਰਗ੍ਰੰਥ (ਜੈਨ ਸਾਧੂ) ਸੰਜਮ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਉਦੱਮੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਘੁਮੰਨ ਵਾਲਾ ਬਨਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੜ ਅਨਾਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡੱਡ ਦੇਵੇ । ॥੧੦॥

ਪੰਜ ਆਸਰਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ, ਤਿੰਨ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਡੇ ਕਾਈਆਂ ਦੇ ੩ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਰਖਿੱਅਕ, ਪੰਜ ਇੰਦਰੀਆਂ” ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ, ਨਿਡਰ, ਕਪੱਟ ਰਹਿਤ, ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਰ ਸਮਝਵਾਲਾ ਹੀ ਨਿਰਗ੍ਰੰਥ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ॥੧੧॥

ਉਹੀ ਸਾਧੂ ਆਪਣੇ ਸੇਜਮ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਆਦਿ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਰ ਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੰਡ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ॥੧੨॥

ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੱਮ ਉਹ ਮਹਾਂਰਿਸ਼ੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ੨੨ ਪਰਿਸੈ ਰੂਪੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾ ਦਾ, ਮੋਹ ਤੇ ਪੰਜ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ੨੩ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਨ ਵਾਲੇ ਹਨ । ॥੧੩॥

ਅਨਾਚਾਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਅੱਖੇ ਸਾਧੂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ
ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਸਹੀ ਜਾਨ ਵਾਲੀ ਗਰਮੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਹਿ ਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ
ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਦੇਵ ਲੋਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਨੂੰ ਖਤਮ
ਕਰਕੇ ਸਿੱਧ (ਮੌਕਸ਼) ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥੧੪॥

ਜੋ ਸਾਧੂ ੧੭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਜਮ ਤੇ ੧੨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਤਪ ਕਰਕੇ, ਬਕਾਇਆ
ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਕੇ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣਾ ਤੇ ਆਮ
ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹੋਏ ਸਿੱਧ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਜਿਹਾ ਮੈਂ ਆਖਦਾ
॥੧੫॥

ਟਿਪਨੀ:

ਸ਼ਲੋਕ ੧੩ : ੨੨ ਪਰਿਸ਼ੇ ਸ਼੍ਰੀ ਉਤਰਾਧਿਐਨ ਸੂਤਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਅਧਿਐਨ
ਵਿਚ ਬੜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਸ਼ੇ ਵਰਨਣ ਹੈ । ਪਰਿਸ਼ੇ ਉਹ ਕਸ਼ਟ ਜਾਂ
ਸੰਕਟ ਹਨ ਜੋ ਸਾਧੂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ
੨੨ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

(੧) ਭੁੱਖ (੨) ਪਿਆਸ (੩) ਠੰਡ (੪) ਗਰਮੀ (੫) ਅਚੇਲ-ਵਸਤਰ ਰਹਿਤ (੬)
ਦੰਸ ਸੰਸਕ : ਮੱਛਰਾਂ ਦਾ ਕਸ਼ਟ (੭) ਅਰਤਿ-ਸੰਜਮ ਪ੍ਰਤਿ ਅਰੁਚੀ (੮) ਇਸਤਰੀ
(੯) ਚਰਿਆ (੧੦) ਨਿਸ਼ਧਾ (੧੧) ਸੈਯਾ (੧੨) ਅਕਰੋਸ਼ (੧੩) ਵਧ (੧੪)
ਯਾਚਨਾ (੧੫) ਅਲਾਭ (੧੬) ਰੋਗ (੧੭) ਘਾਹ ਫੂਸ ਦੀ ਚੁਬਨ (੧੮) ਮੈਲ (੧੯)
ਸਤਿਕਾਰ (੨੦) ਪ੍ਰਗਿਆ ਅਗਿਆਨ (੨੨) ਦਰਸ਼ਨ :- ਇਨ੍ਹਾਂ ੨੨ ਪਰਿਸ਼ੇ
ਕਾਰਣੈ ਸਾਣ ਘਬਰਾ ਕੇ ਸਾਧੂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

੨੩ ਵਿਸ਼ੇ :-

ਸਪਰਸ਼ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ :- ਠੰਡ, ਗਰਮੀ, ਰੁੱਖਾਂ, ਚਿਕਨਾ, ਖੁਰਦਰਾ, ਕੋਮਲਾ, ਹਲਕਾ, ਭਾਰੀ।

ਰਸ਼ਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ :- ਤਿੱਖਾ, ਕੋੜਾ, ਕਸੈਲਾ, ਖੱਟਾ, ਮਿੱਠਾ

ਝਾਤ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ :- ਸਫੈਦ, ਨੀਲਾ, ਪੀਲਾ, ਲਾਲ, ਕਾਲਾ।

ਸ਼ਬਦ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ :- ਸਚਿਤ ਸ਼ਬਦ, ਅਚਿਤ ਸ਼ਬਦ, ਮਿਸ਼ਾ ਸ਼ਬਦ।